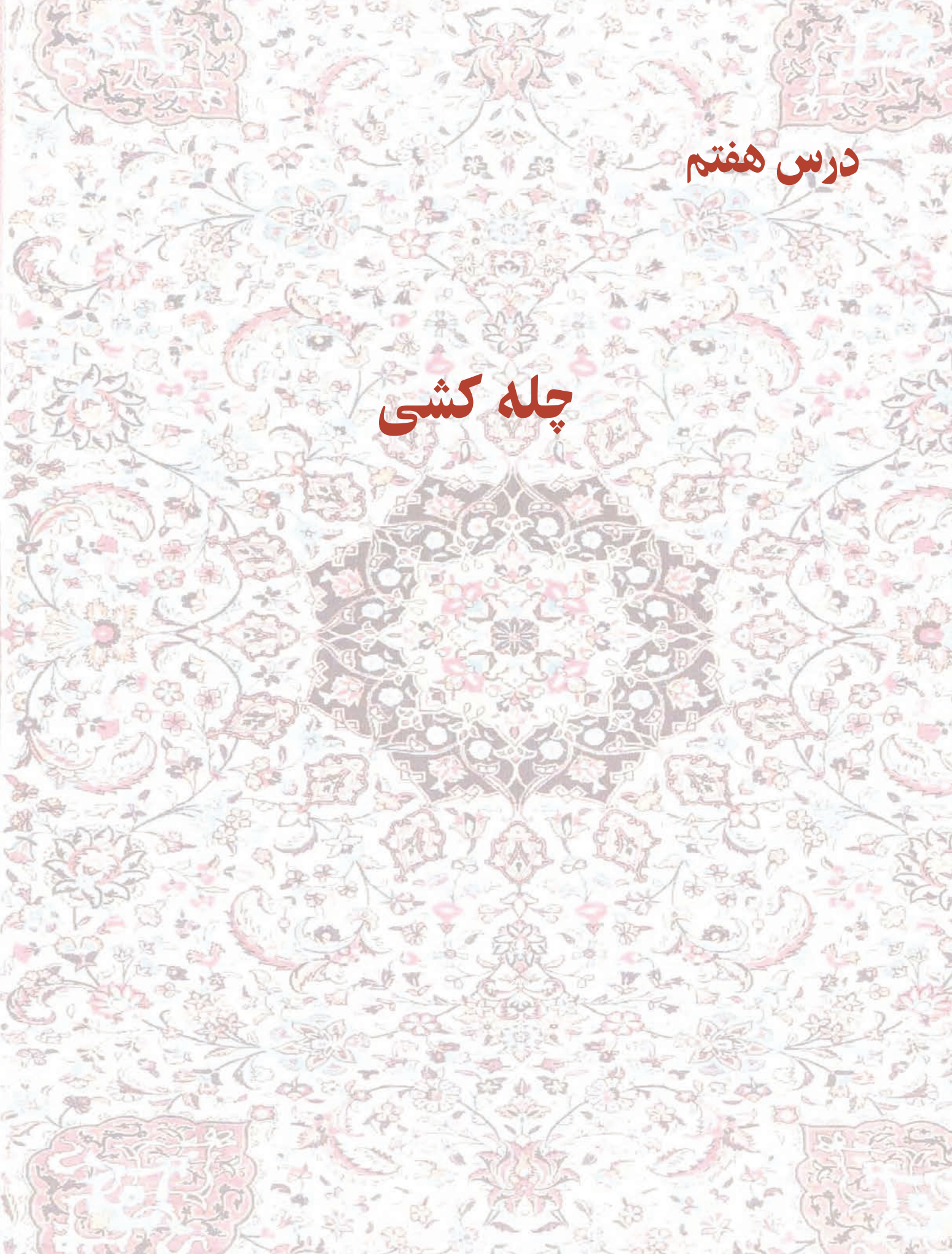

درس هفتم

چله کشی

تعریف چله

چله به تارهایی (نخهایی) گفته می شود که دور سرِ دار و زیرِ دار پیچیده می شوند و قالی روی آن ها بافته می شود.

روش های چله کشی

۱- چله کشی ترکی (دورو)

۲- چله کشی یک رو

وسایل و مواد چله کشی

دار، متر، ماژیک، نقشه و نخ چله.

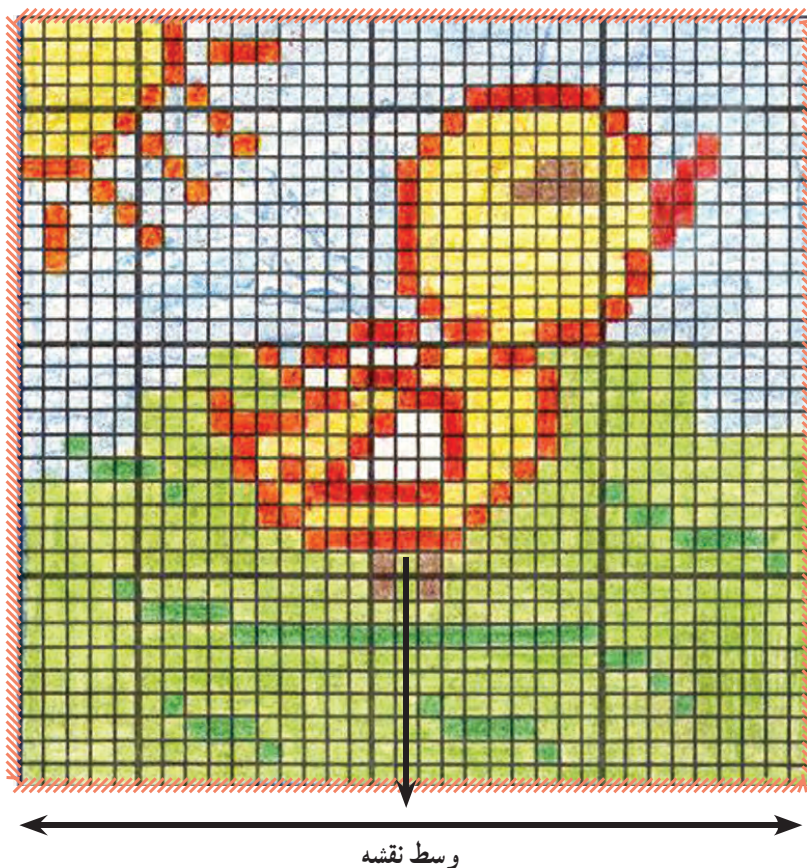
مراحل چله کشی

۱- طبق درس قبل دار را تنظیم کنید.

۲- به وسیله ی متر وسط سرِ دار و زیرِ دار را پیدا کنید و علامت بزنید.

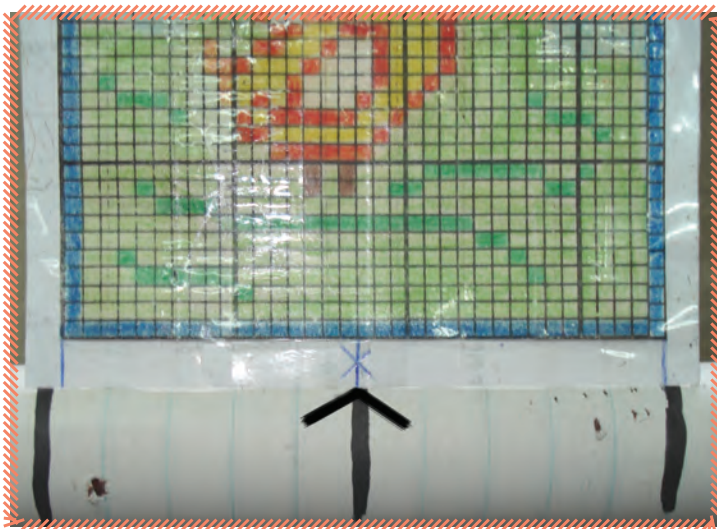

۳- متر را روی نقشه ی قالی قرار دهید، وسط آن را پیدا کنید و علامت بزنید.

چله کشی

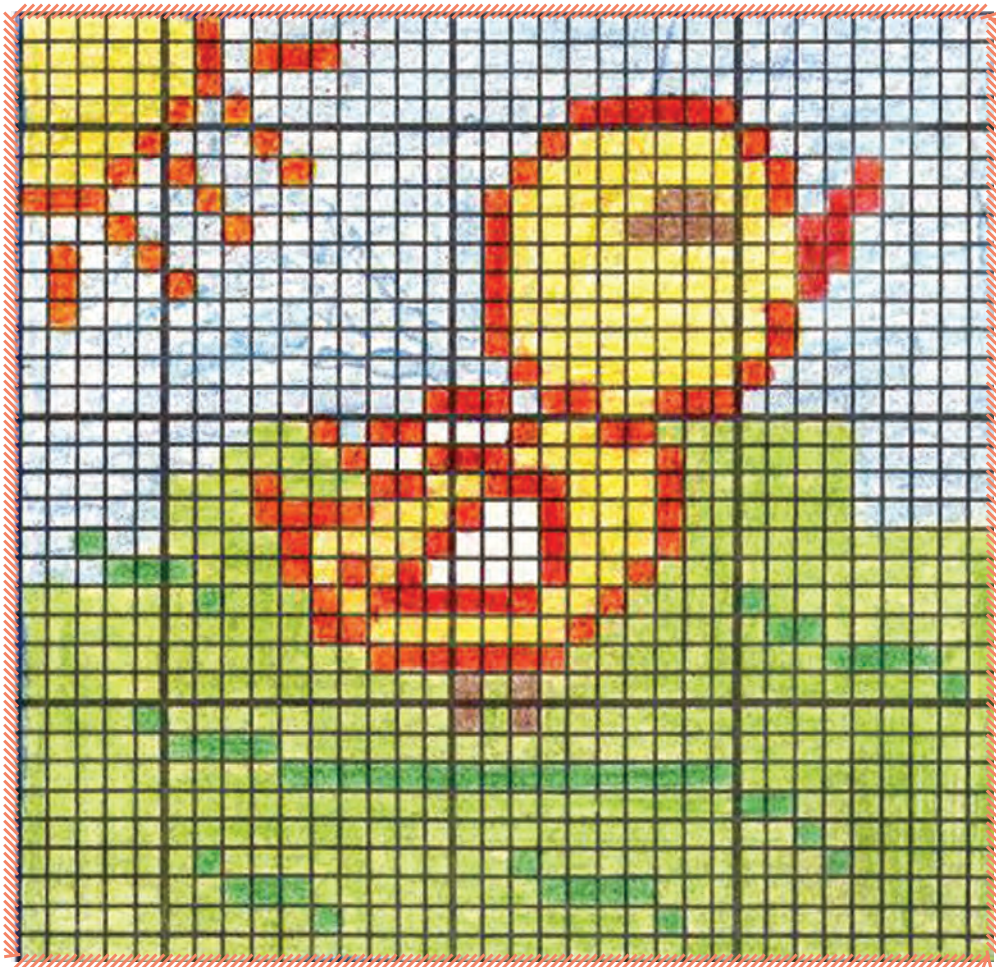
- ۴- علامت وسط نقشه را روی علامت وسط سردار و زیر دار بگذارید. حالا ابتدا و انتهای نقشه را روی دار علامت بزنید. با این کار محل چله کشی درست وسط دار قرار می گیرد.
- به این اندازه گیری ها و تقسیم بندی های روی سردار و زیر دار «سیه بندی» می گویند.
- ۵- با کمک مربی عرض چله کشی را به واحدهای ۷ سانتی متری تقسیم کنید.

- ۶- مطابق شکل، دو رشته نخ زهواره به راست رو و چپ رو ببندید. به نخ‌های که در پایین بسته می شود، «مهار» و به نخ‌های که در بالا بسته می شود، «هاف» می گویند.

۷- تعداد خانه‌های کوچک نقشه را بشمارید. هر یک از این خانه‌های کوچک، یک گره در قالی است. چون برای گره زدن به دو تار نیاز دارید، باید برای هر خانه‌ی کوچک در نقشه دو تار چله کشی کنید.

تعداد گره‌ها (خانه‌های کوچک): ۳۴

۸- برای پیدا کردن تعداد تارها در چله کشی ترکی به صورت زیر عمل کنید:

تعداد گره‌ها = $۲ \times$ تعداد خانه‌های کوچک نقشه

$$۳۴ \times ۲ = ۶۸$$

۶۸ تار برای بافتن این طرح باید چله کشی شود.

۹- سر نخ چله را روی علامت سمت راست زیر دار گره بزنید.

۱۰- گلوله‌ی نخ را از زیر نخ مهار و بعد از روی نخ هاف و سپس از روی سردار رد کنید.

بیشتر بدانیم

برای چله کشی کردن دارهای بزرگ، به سه نفر احتیاج دارید: یک نفر گلوله‌ی نخ چله را رد کند، نفر بعد تارها (چله‌ها) را روی سرِ دار مرتب کند و نفر دیگر، کشش تارها را کنترل کند.

۱۱- برای بار دوم، گلوله‌ی نخ را از روی مهار و زیرهاف رد کنید تا بین تارها حالت ضربدر به وجود بیاید. این کار را تا علامت سمت چپ ادامه دهید.

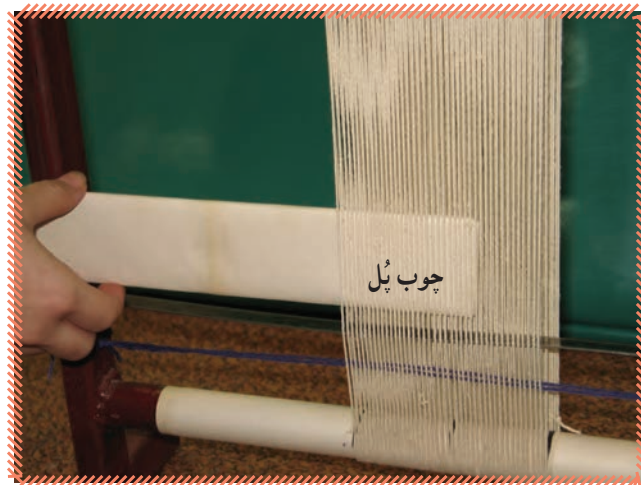

نکته

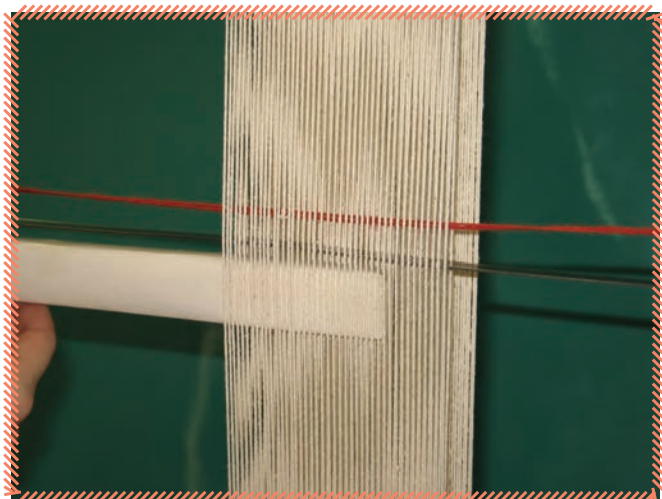
میزان کشش نخ‌ها موقع چله‌کشی باید هم‌اندازه باشد. یعنی یک طرف سفت و یک طرف شُل نباشد. چون موقع بافتن، قالی دچار عیب می‌شود. پس باید در کشیدن نخ‌های چله دقت کرد.

چله کشی

۱۲- بعد از تمام شدن چله کشی، به جای نخ مهار، یک تکه چوب صاف بگذارید. به این چوب، «پُل» یا «چوب مهار» گفته می‌شود.

۱۳- به جای نخ هاف، یک میله یا چوب گرد قرار دهید. این کار را برای جدا کردن تارهای زیر و رو انجام می‌دهند تا پودگذاری راحت انجام شود.

به چله کشی ترکی، به دلیل این که در دو طرف آن می توان قالی بافت، «چله کشی دو طرفه» هم گفته می شود. لازم است بدانید، با توجه به ریز بافت یا درشت بافت بودن قالی، ضخامت نخ چله برای چله کشی تغییر می کند. برای قالی های درشت بافت از نخ چله ی ضخیم، و برای قالی های ریز بافت از نخ چله ی نازک استفاده می شود. نخ چله در مرحله ی ریسندگی براساس ضخامت آن نمره گذاری می شود. نمره هایی که بیشتر در قالی بافی استفاده می شوند، عبارت اند از : ۹، ۱۲، ۱۵ و ۱۸.

نکته

وقتی گفته می شود نمره ی نخ چله ۱۵ است، یعنی برای درست کردن آن نخ ۱۵ رشته نخ نازک به هم تابیده شده اند.

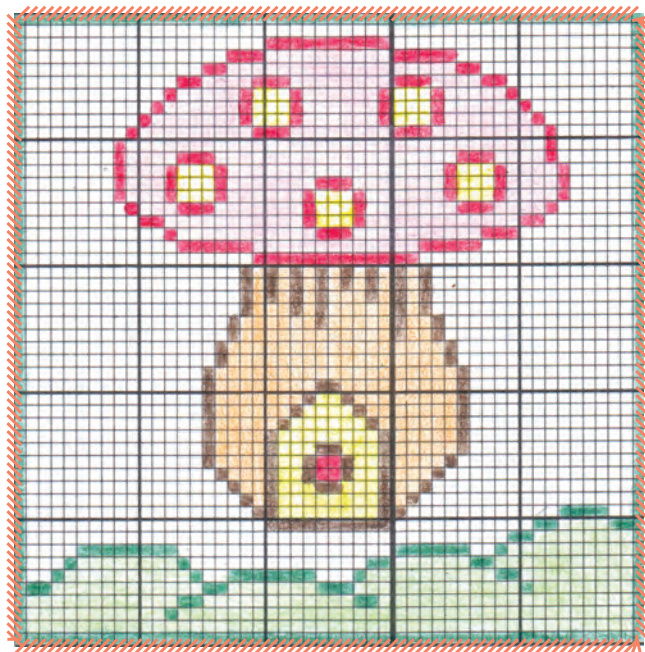

- ۱- به تقسیم بندی روی سردار و زیردار می گویند.
- ۲- برای چله کشی، باید متناسب با نقشه، عرض دار به واحدهای
سانتی متری تقسیم کرد.
- ۳- برای قالی های درشت بافت، نخ چله باید باشد.
- ۴- برای قالی های ریز بافت، نخ چله باید باشد.
- ۵- اگر تعداد خانه های کوچک یک نقشه 20° باشد، در روش ترکی چند تار باید چله کشی شود؟
(نقشه ی سراسری)

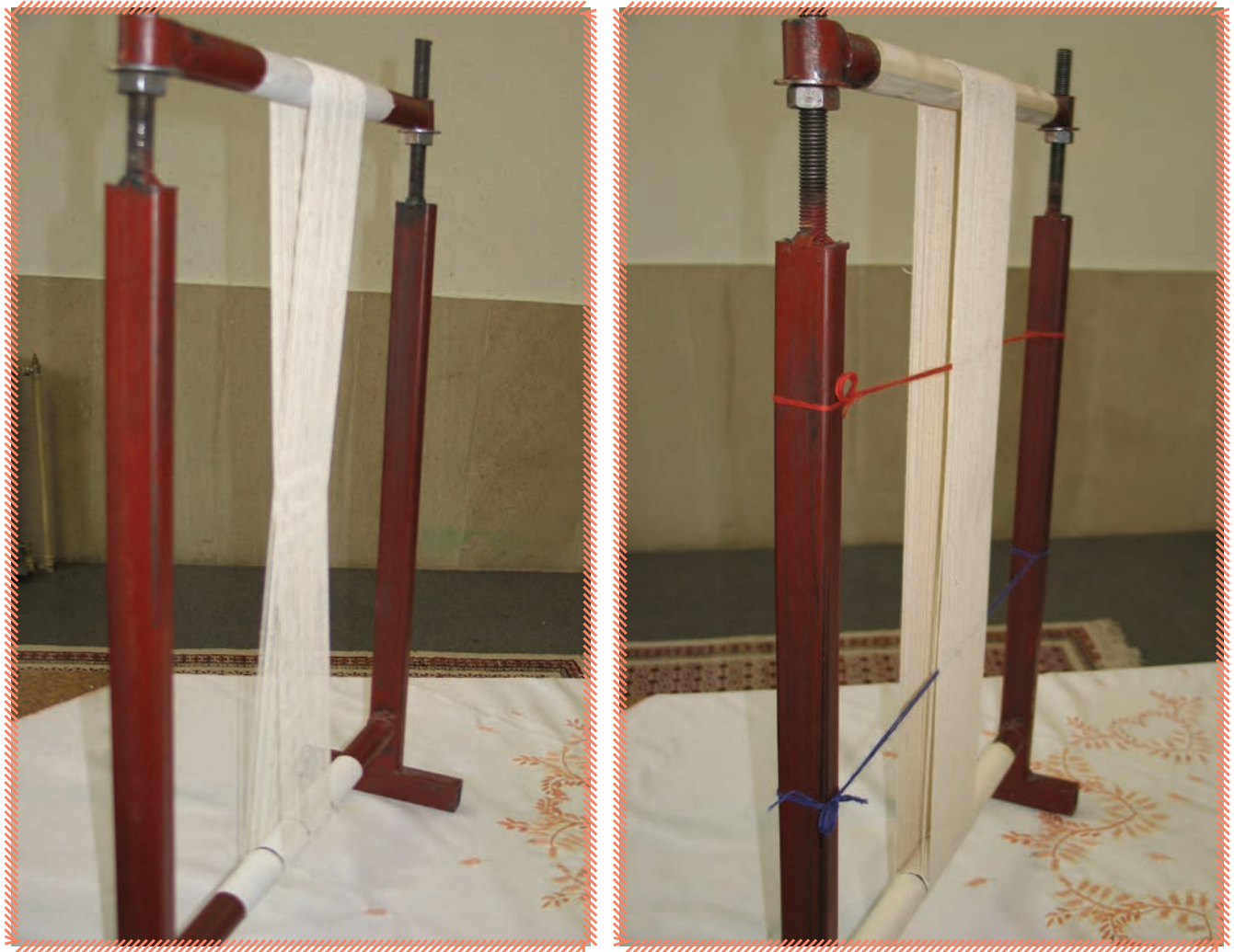

- ۱- به نظر شما برای نقشه ی زیر، چند تار باید چله کشی شود؟

۲- به تصویرهای زیر نگاه کنید و در مورد تفاوت این دو نوع چله کشی با دوستان خود صحبت

کنید.

۳- به دارهای کارگاه خود توجه کنید. نوع چله کشی آنها را بیان کنید.

درس هشتم

گلیم‌بافی ابتدای قالی

اولین کاری که بعد از چله کشی انجام می دهند، گلیم بافی ابتدای قالی است. این کار دو مرحله دارد: اول زنجیره بافی و بعد گلیم بافی

الف) زنجیره بافی

بافت زنجیره برای مرتب شدن چله ها و محکم شدن ابتدای قالی انجام می گیرد. انواع زنجیره بافی عبارت اند از:

۱- زنجیره ی قایقی

۲- زنجیره ی گندمی

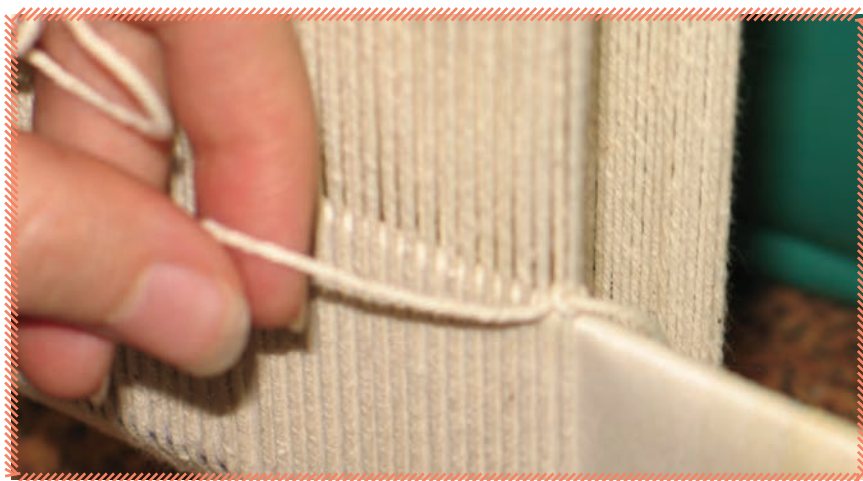
زنجیره ی قایقی: برای بافت زنجیره ی قایقی به پنج برابر عرض چله کشی، نخ از جنس نخ چله نیاز است. اگر عرض چله ۲۰ سانتی متر باشد، ۵ برابر آن را به این صورت محاسبه می کنیم:

$$۲۰ \times ۵ = ۱۰۰ \text{ سانتی متر}$$

مراحل زنجیره بافی قایقی

۱- ابتدا سر نخ را به اولین تار زیر و رو گره بزنید.

۲- انتهای نخ را از زیر دو تار بعدی رد کنید و یک حالت حلقه بسازید.

۳- انتهای نخ را از داخل حلقه بیرون بیاورید و همین کار را تا آخر ادامه دهید.

زنجیره‌ی گندمی : برای بافت این زنجیره به ده برابر عرض چله کشی، نخ از جنس نخ چله نیاز است.

مراحل زنجیره بافی گندمی

- از سمت راست یک ردیف زنجیره‌ی قایقی بیافید.
- ردیف دوم زنجیره را از سمت چپ (برعکس) روی آن بیافید تا حالت گندمی پیدا کند.

ب) گلیم بافی

بعد از تمام شدن زنجیره بافی، باید مرحله گلیم بافی قالی انجام شود.

گلیم بافی، برای جلوگیری از شکافته شدن گره‌هاست.

گلیم بافی به دو روش انجام می‌شود

۱- به روش کرباس

۲- به روش سوف

۱- گلیم بافی به روش کرباس

وسایل و مواد مورد نیاز : نخ پود هم رنگ نخ چله و دفتین

مراحل انجام کار

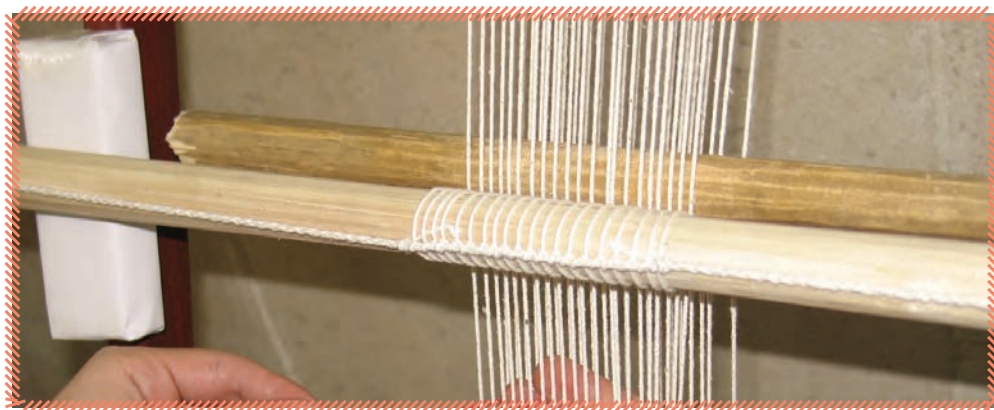
- ابتدا میله‌ی هاف را بالا ببرید.
- با دست به چله‌ها فشار وارد کنید و از پشت تارها نخ پود را عبور دهید.
- با دفتین پود را بکوبید.

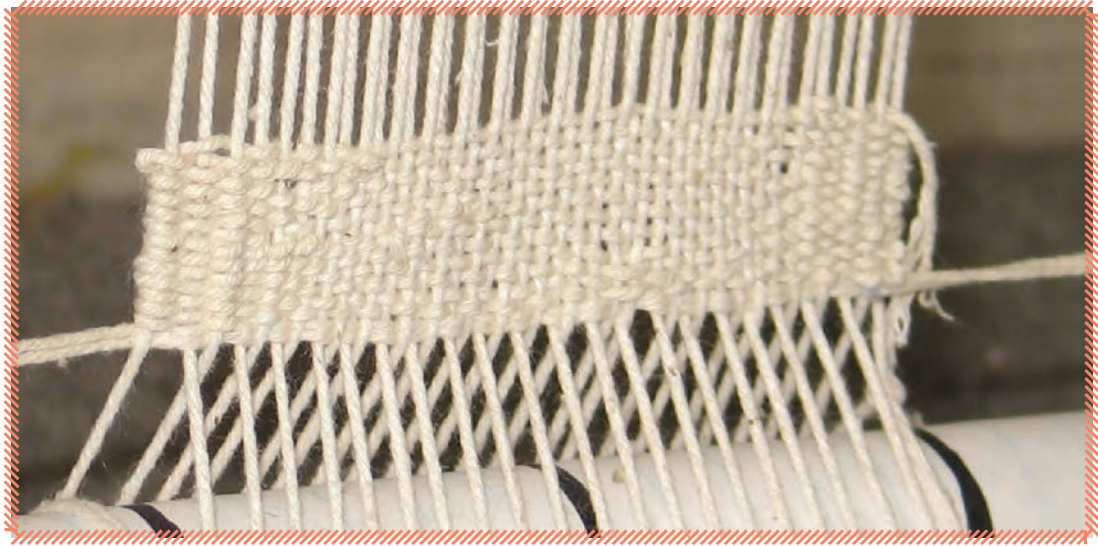
● میله‌ی هاف را پایین ببرید.

● نخ پود را از پشت تارها رد کنید.

● با دفتین روی آن بکوبید تا سر جای خود قرار بگیرد.

با این کار تارها و پودها حالت بعلاوه (+) پیدا می کنند و با کوبیدن شبیه کرباس می شود. این نوع گلیم بافی نسبت به سوف بادوام تر است.

نکته

در صورتی که برای عبور نخ از پشت تارها از سیخ استفاده نمی کنید، از دستکش استفاده کنید تا تارهای چله به پوست دست شما آسیب نرساند.

- ۲- گلیم بافی به روش سوف
وسایل و مواد مورد نیاز : نخ پود کلفت، نخ پود نازک و دفتین
مراحل انجام کار
- ابتدا نخ پود کلفت را با کمک سیخ از پشت تارهای زیر رد کنید.

- پود را کمی بکشید و با دفتین آن را بکوبید.
- در رج بعد از پود نازک استفاده کنید. با استفاده از سیخ، نخ پود نازک را از پشت تارهای ورود کنید.

- در آخر بود را به آرامی با دفتین پایین بیاورید، طوری که نخ بود به دور تار چله حلقه شود .

توجه

بهتر است از پود کلفت و نازک هم رنگ چله استفاده شود تا سوف حالت زیباتر و ظریف تری

پیدا کند.

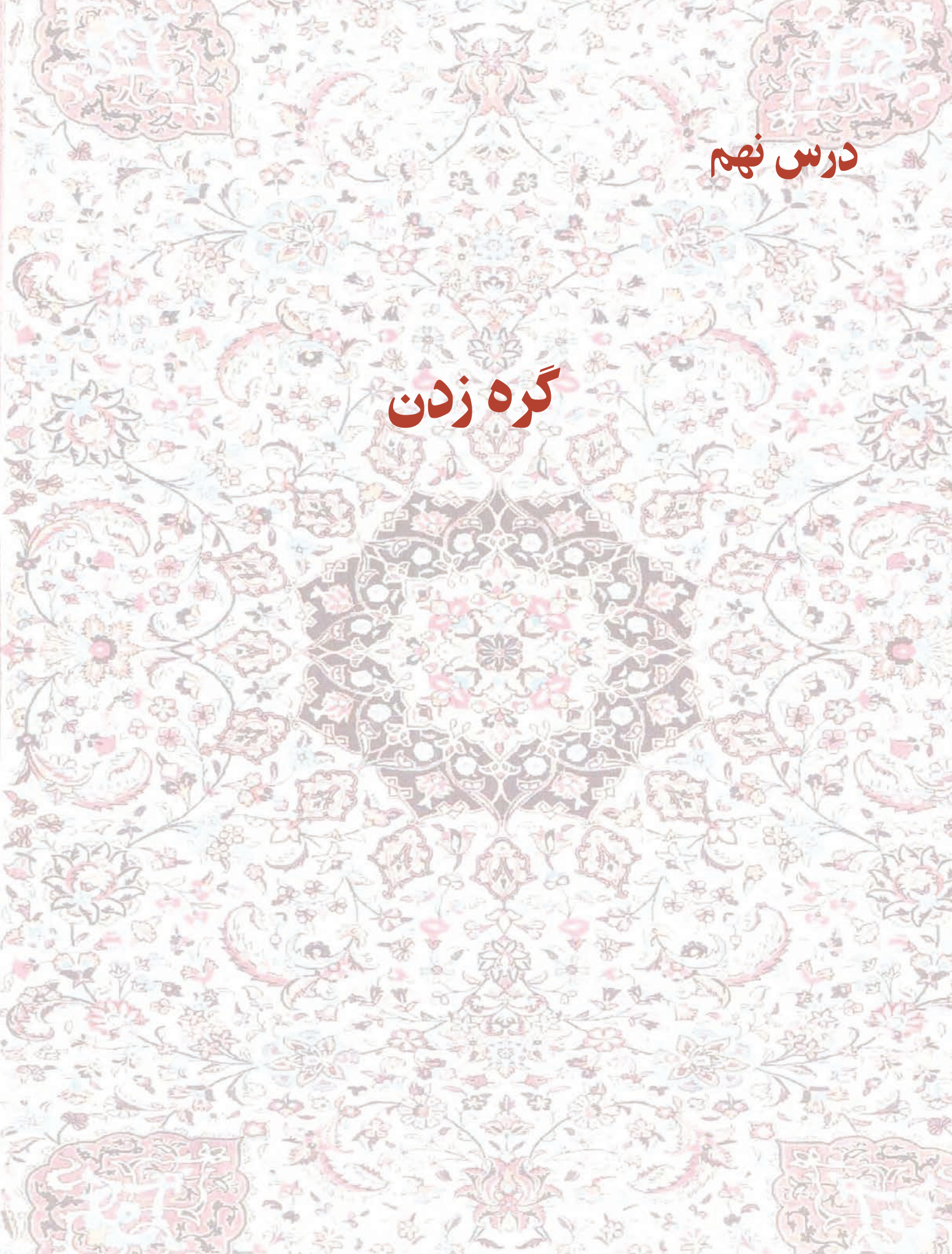
- ۱- گلیم بافی ابتدای قالی دو مرحله دارد. نام مراحل آن را بنویسید :
مرحله ی اول
مرحله ی دوم
- ۲- زنجیره بافی به دو روش انجام می شود : زنجیره ی قایقی و
۳- در گلیم بافی به روش کرباس از پود استفاده می شود.
- ۴- در گلیم بافی به روش سوف از پود استفاده می شود.

- ۱- به وسیله ی نخ چله، عرض قسمت چله کشی دار خود را اندازه بگیرید و به کمک مربی این نخ را پنج برابر کنید.
- ۲- به گلیم بافی ابتدای گبه ی خود نگاه کنید. از چه زنجیره ای استفاده شده است؟

درس نهم

گره زدن

تعریف گره

پیچیدن نخ‌های رنگی (پشمی و یا ابریشمی) به دور تارهای زیر و رو را «گره» می‌گویند. گره روی دوتار (نخ چله) زده می‌شود.

انواع گره

۲- گره فارسی

۱- گره ترکی

وسایل و مواد مورد نیاز: قلاب، پشم.

الف) گره ترکی

گره ترکی با پشم و به وسیله‌ی قلاب زده می‌شود.

مراحل انجام گره ترکی

- ۱- با کمک قلاب تار رو را به طرف جلو بکشید.
- ۲- سر پشم رنگی را با دست از پشت تار بیرون بیاورید.

- ۳- با نوک قلاب تار زیر را بگیرید و سر آزاد نخ را از وسط دو تار بیرون بیاورید.

۴- اضافی نخ پشمی را با تیغه‌ی قلاب ببرید.

نکته

- هنگام گره زدن، در مصرف پشم صرفه‌جویی کنید.
- در صورتی که به پرز پشم حساسیت دارید، هنگام بافت از ماسک استفاده کنید.

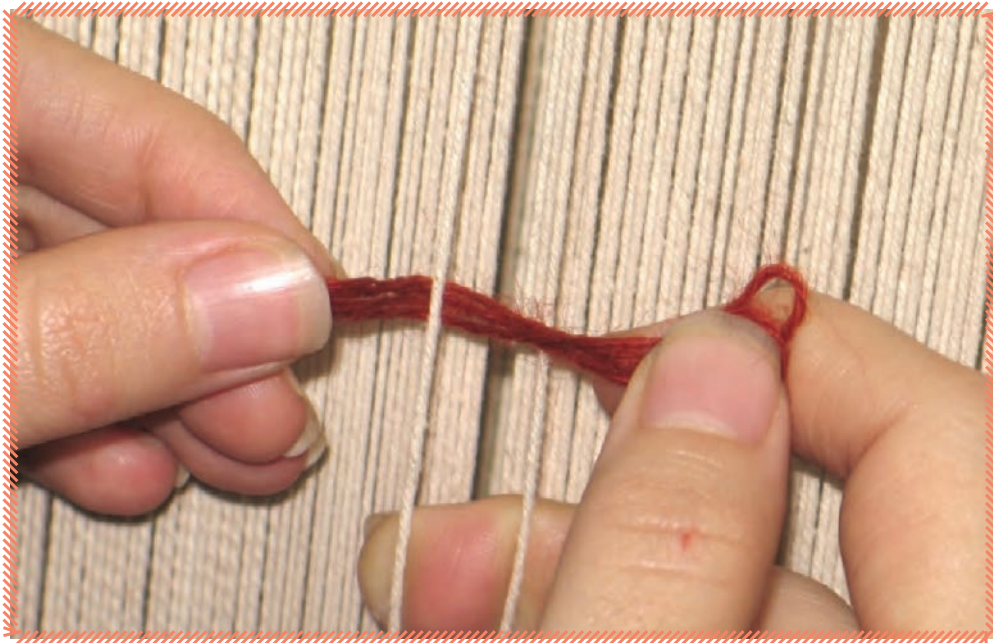
نام دیگر گره ترکی، «گره متقارن» است.

ب) گره فارسی

گره فارسی به کمک دست و با پشم زده می‌شود.

مراحل انجام گره فارسی

- ۱- ابتدا دو تار زیر و رو را جدا کنید.
- ۲- نخ رنگی (پشمی) را از زیر تار رو رد کنید.

- ۳- سر نخ را دور تار زیر بپیچید.

۴- سر نخ را از وسط دو تار بیرون بیاورید.

۵- اضافی نخ را با چاقو ببرید.

نکته

در بافت قالی، بهتر است از گره ترکی استفاده شود. چون با این گره نخ پشیمی به دور هر دو تار پیچیده می‌شود و گره دوام بیشتری دارد. هم‌چنین به دلیل استفاده از قلاب انگشتان دست دچار مشکل نمی‌شود.

- ۱- به پیچیدن نخ‌های رنگی (پشمی) به دور تار زیر و رو می‌گویند.
- ۲- انواع گره را نام ببرید.
- ۳- برای زدن گره فارسی از چه وسیله‌ای کمک می‌گیرید؟
الف) دست
ب) سیخ
ج) شانہ
- ۴- برای زدن گره ترکی از چه وسیله‌ای کمک می‌گیرید؟
الف) قیچی
ب) قلاب
ج) سیخ

- ۱- بررسی کنید در منطقه‌ی شما از چه نوع گره‌ی برای بافت قالی استفاده می‌شود.
- ۲- یک رج قالی بیافید و زمان آن را به کمک معلم اندازه‌گیری کنید. بعد از چند جلسه تمرین، دوباره زمان بافت یک رج قالی را اندازه بگیرید. آیا سرعت کار شما بالا رفته است؟